

Jiří Boritzka: Válka císaře a jeho spojenců s Osmanskou říší v letech 1683–1699, Praha 2009, 251 stran.

Z chronologického a věcného hlediska je Boritzkova práce vymezena léty 1683–1699. Určitě jde o vymezení logické a bezesporu správné, ale autor jde v nejednom ohledu výrazně za tento rámec, především pokud jde o prezentaci a hodnocení vývoje, který střetnutí v 80. a 90. letech předcházelo.

Text je rozdělen do pěti kapitol. První kapitola (*Vývoj habsburské monarchie a Osmanské říše v 16. v první polovině 17. století*) je velmi potřebným a užitečným přehledem, v němž se autor věnuje nejen obecné situaci v habsburské monarchii resp. v Osmanské říši, ale i v Uhrách, ve Středomoří, zvláštní pozornost pak věnuje tzv. dlouhé turecké válce v letech 1593–1606. Také druhá kapitola (*Od konce třicetileté války k předvečer velkému konfliktu na východě, 1648–1681*) prezentuje a hodnotí vývoj, který předcházelo střetnutí v 80. a 90. letech. Boritzka zde prezentuje a analyzuje vývoj po Třicetileté válce, pozornost věnuje vnitřní situaci v Osmanské říši, postupu Turků v Uhrách a v Sedmihradsku, samozřejmě se zaměřuje na válku v letech 1663–1664 a na situaci ve Středomoří.

Jádro práce, kde jsou prezentovány hlavní výsledky Boritzkova badatelského úsilí a jeho závěry, představují 3.–5. kapitola. Ve třetí kapitole (*Mezinárodní politika na počátku 80. let do uzavření aliance císaře s Polskem*) autor věnuje pozornost událostem v Osmanské říši resp. v Uhrách, které nasměrovaly vývoj k tureckému tažení v roce 1683, sleduje a hodnotí odklon Polska od spojení s Francií k alianci s císařem Leopoldem I. a zabývá se otázkou formování spojeneckého seskupení proti Turkům. Čtvrtá kapitola (*Počátek obratu na východě*.

Obležení Vídne 1683) přináší podle mého soudu nejlepší výsledky autorova úsilí. Boritzka v ní velmi věcně a kriticky hodnotí přípravy na válku ze strany císaře, přípravy a průběh tureckého tažení v roce 1683, průběh tureckého obležení Vídne i příčiny a důsledky porážky Turků před Vídní v září 1683. Poslední, pátá kapitola (*Od uzavření Svaté ligy ke Karlovicím, 1684–1699*) mapuje poněkud stručnějším způsobem výsledky bojů s Turky v dlouhém patnáctiletém údobí do prvního skutečného míru křesťanů s Osmanskou říší uzavřeného v Karlovicích roku 1699.

Jiří Boritzka si stanovil na diplomovou práci úkol mimořádně obtížný. Jeho cílem nebylo nic menšího než prezentovat a zhodnotit poslední velký nápor Turků na západ i způsob, jakým se mu postavila tehdejší křesťanská Evropa v čele se soustátím rakouských Habsburků. Nejde jen o to, že se jeho prezentace a hodnocení problémů týká velmi rozsáhlého časového úseku. Neméně složitou záležitostí je členitost tématu – vždyť text pojednává a hodnotí politiku císaře, říšských knížat, Polska, Benátské republiky, situaci v Uhrách, obecné i dílčí problémy politiky Osmanské říše, papežskou politiku i mnohé čistě vojenské aspekty. S velkou radostí mohu konstatovat, že autor úspěšně překonal mnohé obtíže a úskalí a nesporně svého badatelského záměru dosáhl. Dle mého názoru je třeba ocenit Boritzkovo nesmírné zaujetí tématem, jeho důslednou badatelskou odpovědnost a svědomitost. Výsledky jeho zkoumání a kritického hodnocení vydaných pramenů vyvolávají zasloužený respekt. Pokud jde o odbornou literaturu, autor neponechal stranou žádný z titulů relevantních pro zkoumání uvedeného tématu. Zvláštního ocenění zaslouží jeho metodické a kritické využití starší odborné literatury, již dnes někteří historikové dle mého soudu neprávem opomíjejí. V některých partiích autor zabíhá do přílišných detailů a text poněkud trpí popisností – to je snad jediná moje podstatnější výtku, která ovšem nikterak nesnižuje celkově vysokou odbornou kvalitu předložené práce.

Hodnocení všech základních aspektů mne vede k závěru, že Jiří Bortizka předložil pozoruhodný text mimořádné kvality, ať již hodnotím znalost tématu, jeho prezentaci, obsažená hodnocení či slovesnou stránku. Je mimo jakoukoli pochybnost, že úspěšně dosáhl cíle, který si jako badatel vytkl a prokázal schopnost samostatné odborné práce. Celková kvalita textu mne vede k tomu, abych doporučil jeho přijetí jako práce rigorózní k získání titulu PhDr. Doporučuji předloženou diplomovou práci k obhajobě a navrhuji její hodnocení klasifikačním stupněm

Aleš Skřivan
.....

V Hostivici, 25. srpna 2009

Aleš Skřivan

prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc.